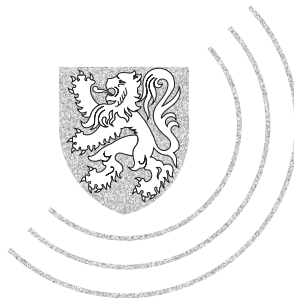

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

25 oktober 2001

BELEIDSBRIEF

Cultuur

Beleidsprioriteiten 2001-2002

ingediend door de heer Bert Anciaux,
Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking

Met deze beleidsbrief worden de basisopties van het regeerprogramma en de beleidsnota Cultuur 1999-2004 verder uitgewerkt. De beleidsbrief is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen ter goedkeuring aan de Vlaamse regering of het Vlaamse Parlement worden voorgelegd.

INHOUD

	Blz.
I. Integraal beleid	4
II. Transversale domeinen	6
1. Cultuurcommunicatie	6
2. Culturele topevenementen	6
3. Sociaal-artistieke projecten	6
4. Internationaal cultuurbeleid	6
5. Cultuurparticipatie en kunsteducatie	8
6. Cultuur en onderwijs	8
7. Infrastructuur	9
8. Bedrijfsvoering	9
9. Adviesorganen en steunpunten	10
9.1. Advisering	10
9.2. Steunpunten	11
10. Sociaal statuut, DAC en social profit	11
11. Beleidsgericht onderzoek	12
III. Kunsten	12
1. Architectuur en vormgeving	12
2. Beeldende kunst	13
3. Film	13
4. Podiumkunsten en muziek	14
5. Taal en Letteren	14
IV. Cultureel erfgoed	15
1. Erfgoedconvenants	16
2. Punctuele participatie-initiatieven	16
3. Volkscultuur	16
4. Museale expertise	16
5. Culturele archiefwerking	17
6. Ondersteunende instrumenten	17
V. Sociaal-cultureel werk	18
1. Amateurkunsten	18
2. Verenigingen	18
3. Vormingsinstellingen	18
4. Bewegingen	19
5. Culturele manifestaties en bijzondere doelgroepen	19
VI. Lokaal cultuurbeleid	19
1. Gemeentelijk cultuurbeleid	19
2. Openbare bibliotheken	20
3. Cultuurcentra	20

I. Integraal beleid

In de beleidsnota Cultuur werden twee jaar geleden vier grote doelstellingen vooropgesteld. Ze gingen over de rijkdom van het culturele landschap, de cultuurparticipatie, de rol van de steden en een open internationaal cultuurbeleid.

Deze doelstellingen blijven onverkort geldig. Ze krijgen steeds verder gestalte in een aantal acties, zoals in nieuwe regelgeving, heroriëntaties van begrotingsposten, campagnes en nieuwe initiatieven, maar vooral in de uitkristallisering en concretisering van een aantal onderliggende principes zoals kwaliteit, geïntegreerd beleid, cultuurparticipatie, transparantie, gemeenschapsvorming...

De noodzakelijkheid van een **kwantitatieve** benadering laat zich straks zien in een aantal domeinen die tot op heden haast uitsluitend kwantitatief werden benaderd. Onder meer het sociaal-cultureel werk, de amateurkunsten, de cultuurcentra, sociaal-artistieke projecten, het landelijk jeugdwerk vervoegen nu of straks de kwaliteitsbeoordeling die reeds gemeengoed is bij de kunsten. Cultuur is niet alleen te vatten in getallen, maar des te meer in inhouden, methoden en maatschappelijke doelstellingen.

Het thema van de **cultuurparticipatie** is niet meer weg te denken uit het maatschappelijke debat over ons cultuurbeleid, en dat is maar goed ook. Dat komt indirect tot uiting in de decreten en reglementen over opdrachten van de cultuurcentra, de openbare bibliotheken, de benadering van het cultureel erfgoed, de topevenementen. Meer directe uitingen van het thema cultuurparticipatie zijn projecten en initiatieven zoals 'Dorp op stap', het Vlaams Centrum voor Cultuurcommunicatie, de toenadering tussen Cultuur en Onderwijs, de rechtstreekse ondersteuning van kansarmen in hun participatie enz. De cultuurparticipatie vergroten en verbreden kan immers enkel slagen door de inzet van verschillende instrumenten, bij vele groepen uit de bevolking en met verschillende methoden.

Het spreekt voor zich dat een verhoging en verbreding van de cultuurparticipatie samen moet gaan met de verdieping van de culturele competentie. Dit uit zich in het beleid voor de cultuurcentra, de kunsteducatie, de leesbevordering enz.

De architectuur, die de **indeling en de transparantie** van het cultuurbeleid weergeeft, komt steeds nadrukkelijker in beeld. Een goede ordening van raden en steunpunten, het streven naar een doorzichtiger begroting en de nieuwe indeling van het homogeen bevoegdheidsdomein Cultuur zullen daarvan in de toekomst de veruitwendiging zijn. In het kader van de hervorming van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap wordt gestreefd naar homogene beleidsvelden en departementen. Het beleidsveld Cultuur, Jeugd, Sport en Media benaderen we voortaan als een familie met zes telgen. De zes beleidsvelden zijn Kunsten, Erfgoed, Sociaal-cultureel Werk, Jeugd, Sport en Media. Die indeling wordt de hefboom voor de hervorming van de huidige adviesraden en beoordelingscommissies. Een efficiëntere, beter ondersteunde, en dus betere advisering moet de kwaliteit van het cultuurbeleid zelf nog versterken. Het moet motieven en keuzes zichtbaar en bespreekbaar maken. De samenwerking tussen de steunpunten krijgt nadrukkelijk aandacht om zo hun meerwaarde voor het veld én de overheid te verhogen. Dat we toch een afzonderlijke beleidsbrief Cultuur maken, ligt aan het feit dat de herindeling van de beleidsvelden nog niet formeel geregeld is.

Met dezelfde openheid gaan we om met de voorbereiding van het beleid. Zowat alle voorbereidende teksten (discussienota's, ontwerpen van decreet en besluiten, reglementen...) zijn te vinden op het internet. Onze website wordt binnenkort volledig vernieuwd en makkelijker toegankelijk en hanteerbaar. Daarnaast wordt veel overleg georganiseerd, zijn er publieke voorlichtingsmomenten en hoorzittingen. Ook dat draagt bij tot de transparantie, maar ook tot de geloofwaardigheid van het cultuurbeleid.

Het aangekondigde kerntakendebat past in hetzelfde kader. We moeten streven naar afgebakende en complementaire taken en verantwoordelijkheden van elk overheidsniveau (Vlaamse Gemeenschap, provincies en gemeenten).

Het **geïntegreerde** cultuurbeleid laat zich ook zien in de toename van het aantal 'transversale' materies en acties. Ze overschrijden en overstijgen een traditionele sector en grijpen breed in. Er is nu steeds meer aandacht voor bijvoorbeeld culturele topevenementen, cultuurcommunicatie, internationale werking, cultuurparticipatie...

Ook binnen een domein als de kunsten groeien regelingen en werkwijzen naar elkaar toe. Het geplande kunstendecreet is daar de uiting van, evenals een cultureel erfgoeddecreet, de geïntegreerde aanpak van het lokale cultuurbeleid en het lokale jeugdwerkbeleid enz....

Eén en ander is stevig gelinkt aan wat we ondertussen de **vijf functies** van het cultuurbeleid zijn gaan noemen. Het zijn de volgende:

1. individuele competentie: het ontwikkelen van het vermogen en de bevordering van de mogelijkheden van elk individu om met cultuur om te gaan;
2. gemeenschapsvorming en sociale activering: alle vormen van activiteiten die de kwaliteit en de samenhang van de gemeenschappen versterken;
3. creatie: zowel het niet-instrumentele creatieve scheppen als het betekenis geven;
4. bewaring: het bewaren en het hermaken van datgene wat maatschappelijk relevant wordt geacht;
5. presentatie: het geven van een maatschappelijke plaats aan wat we creëren en bewaren.

Het gaat dus om een mix van functies die enerzijds betrekking hebben op de verhouding tussen het individu en dat wat gecreëerd, bewaard en gepresenteerd wordt, en anderzijds op de verhoudingen tussen individuen en groepen onderling. Met het samenspel van doelstellingen, functies en instrumenten hopen we de verankering van de maatschappelijke noodzaak van kunst en cultuur te bewerkstelligen - meer aandacht ervoor - en continuïteit op langere termijn te brengen ten bate van al wie met kunst, sociaal-cultureel werk, cultureel erfgoed, jeugd, sport en media dagelijks bezig is, zij het als creator, spreider, educator, deelnemer of beoefenaar.

Want het gaat finaal altijd om de samenleving, om de diverse en multiculturele gemeenschappen van mensen.

Het cultuurbeleid moet blijvend bijdragen aan de vorming van een gemeenschap van competente en cultuurrijke burgers. Dat noemen we **gemeenschapsvorming**. Het moet de zorg wegdragen van al wie met cultuur begaan is, van de professional en de amateur, de geëngageerde vrijwilliger en de stafmedewerker, de kunstenaar en het gezelschap, de vereniging en het orkest. Elk op zijn eigen plek en met zijn eigen mogelijkheden.

Op het vlak van de noodzakelijke voorwaarden voor een goede beleidsvoorbereiding en –uitvoering, worden in 2002 opnieuw stappen gezet om de **administratie Cultuur te versterken**. De administratie, die een steeds belangrijker rol opneemt in het beleid, wordt versterkt met medewerkers op het A-niveau. Voor het tweede opeenvolgende jaar worden hiervoor kredieten vrijgemaakt op de cultuurbegroting en overgeheveld naar het begrotingsprogramma van het ministerie waar het personeel opgenomen is. Daarnaast wordt er binnen de administratie een cel opgericht waarbinnen de expertise voor de beheers- en bedrijfsmatige aspecten van de culturele instellingen geconcentreerd en versterkt wordt en de mogelijkheid geeft het veld beter te ondersteunen.

II. Transversale domeinen

1. Cultuurcommunicatie

In 2001 werd het Vlaams Centrum voor Cultuurcommunicatie opgericht. In 2002 wordt dit centrum operationeel. De eerste kerntaak waarop het zich zal focussen wordt de ontwikkeling van een geïntegreerde en up-to-date cultuurdatabase Vlaanderen en de ontsluiting ervan via een publieksvriendelijke en interactieve cultuurwebsite Vlaanderen. Tegen eind 2002 zal het voorbereidend traject daarvoor afgerond zijn. Deze cultuurdatabase wordt ontwikkeld volgens een open endconcept om er later ook andere toepassingen aan te kunnen koppelen. In 2003 moeten die in een eerste fase toegankelijk zijn. Daarnaast worden in 2002 samenwerkingsverbanden ontwikkeld met de steunpunten en met lokale cultuurcommunicatie-initiatieven. Er wordt ook gestreefd naar een maximale afstemming met database van Toerisme Vlaanderen, die binnenkort vernieuwd wordt.

2. Culturele topevenementen

In 2001 staat er voor het eerst een allocatie op de begroting voor topevenementen. De ad-hocondersteuning wordt dan ook vervangen door een allesomvattende aanpak, die toelaat grote eenmalige topevenementen te ondersteunen die een grote culturele meerwaarde geven, voor de kunstdisciplines, voor het publiek en voor Vlaanderen. Het gaat om unieke en grootschalige manifestaties met een internationale uitstraling en een dito publieksbereik. Derhalve gaat het om enkele evenementen per jaar. In 2002, een topjaar uiteraard, zullen Brugge 2002, Anno'02 en de Quadriënnale, de speerpunten zijn. De aanpak van de culturele topevenementen is gebaseerd op een specifieke beleidsnota waarin duidelijke doelstellingen, criteria en procedures zijn beschreven. In dit kader wordt overlegd met de andere ministers die betrokken zijn bij topevenementen - in eerste instantie Toerisme - in functie van een geïntegreerd topevenementenbeleid. Dit moet resulteren in een beleidsoverschrijdend en voor de verschillende aspecten (culturele, toeristische, economische ...) afgestemde ondersteuning.

3. Sociaal-artistieke projecten

Heel wat projecten die goedgekeurd werden in oktober 2000 en april 2001 lopen verder in 2002. Het vastgestelde budget blijft behouden. Na het evaluatiemoment in oktober 2001 zullen we het reglement zo nodig aanpassen. De huidige toepassing van het reglement toont aan dat heel wat organisaties een sociaal-artistieke methodiek hanteren om aan doelgroepenverbreding te doen. Het is uiteraard goed dat organisaties een bredere participatie beogen, maar de vraag rijst of organisaties, die via een decreet reeds structurele subsidies ontvangen, hiervoor extra subsidie moeten krijgen. We sluiten dat in de toekomst niet uit, maar mikken op organisaties die sociaal-artistiek werk als kerntaak hebben. Daarnaast willen we kortlopende projecten, van organisaties die een andere kerntaak hebben, een eerder beperkte werkingsubsidie geven. Het reglement zal herwerkt zijn tegen oktober 2002.

4. Internationaal cultuurbeleid

De recente gebeurtenissen in de Verenigde Staten en de actuele discussie op gang gebracht door de anti-globaliseringsbeweging zullen verstrekkende gevolgen hebben voor het internationale beleid van de Vlaamse regering. Het vraagt ook een grondige reflectie op het internationale cultuurbeleid, dat tot nu toe vooral werd geformuleerd vanuit de eigen, Vlaamse context. De globalisering, in hoofdzaak ingegeven door economische en politieke belangen, moet dringend bekeken worden vanuit culturele hoek. Hoe verhoudt de rijke culturele diversiteit zich tot de

globaliseringsgedachte, hoe kan een Vlaams internationaal cultuurbeleid zich inschrijven in een snel evoluerend internationaliseringsproces?

Hoewel de beleidsnota *Het internationale cultuurbeleid van Vlaanderen* een open visie verdedigt ten opzichte van het internationale beleid en hiervoor verschillende instrumenten onderscheidt (multilaterale contacten, culturele akkoorden, subsidiereglementen) blijft het internationale cultuurbeleid vooralsnog teveel een subsidiebeleid. We willen in de toekomst meer aandacht besteden aan het multilaterale en bilaterale overleg. We stelden het al in de internationale beleidsnota: 'wil Vlaanderen meespreken in het Europese Cultuurdebat, dan is het belangrijk dat een permanente vertegenwoordiging in een aantal vaste Europese organen voor een goede wisselwerking en doorstroming zorgt zowel naar de internationale overheidsorganen en netwerken als naar het culturele veld toe.' Meer dan in het verleden het geval was, willen we ons manifesteren in de Europese Unie, de Raad van Europa, de Unesco en de Vereniging van Regio's van Europa.

Dat is ook een logisch uitvloeisel van onze inbreng in het voorzitterschap van de Europese Unie. De informele Raad Cultuur met als thema *culturele participatie in een digitale wereld*, begin december 2001, moet een verlengde krijgen in de komende jaren.

Het zoeken van structurele partnerships zowel op bilateraal als op multilateraal vlak, het versterken van een aanwezigheidspolitiek op de diverse internationale fora, is een van de prioriteiten waar we de volgende jaren veel meer aandacht aan willen besteden.

Dat veronderstelt ook een herstructurering op het niveau van de administratie. Ik zal bij mijn collega-ministers de noodzaak bepleiten van een actievere internationale betrokkenheid op alle beleidsdomeinen. Het installeren van een internationale cel per homogeen beleidsdomein lijkt me een essentiële vereiste te zijn, wat deel moet uitmaken van de geplande hervorming van de Vlaamse administratie. Binnen het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Media en Sport krijgt deze cel een meervoudige opdracht mee: 1) het coördineren van de internationale subsidieregelingen over de verschillende beleidsvelden heen, 2) een structurele aanwezigheidspolitiek ontplooiën op de genoemde bilaterale en multilaterale overlegplatforms en 3) het uitwerken van geïntegreerde programma's in overleg met onze ankerpunten in de prioritaire landen. Dat kan gebeuren in overleg met onze steunpunten.

In dit verband kan het huidige model van ontwikkelings samenwerking overigens inspirerend werken. De subtiele naamsverandering *samenwerkingsontwikkeling* geeft duidelijk aan dat het hier in eerste instantie een kwestie moet zijn van internationale samenwerking en solidariteit en niet van louter hulpverlening of overheveling van resources. Uitwisseling en ontwikkeling van valabele kennis en vaardigheden in het belang van de samenwerkende partners staan voorop.

Vanuit die filosofie engageerden alle Vlaamse ministers zich om 10% van hun internationale middelen te reserveren voor een horizontaal ontwikkelingsbeleid. Voor Cultuur en Jeugd betekent dit in concreto een investering van 743.680 euro per jaar.

Een cultureel ontwikkelingsbeleid zal zich in de toekomst maximaal richten op een gezamenlijke ontwikkeling en niet zoals hierboven reeds aangegeven op een loutere materiële ondersteuning. De recente hervormingen in het cultuur- en jeugdbeleid, zowel in Vlaanderen als in Zuid-Afrika, bieden beide landen evenveel kansen, om samen een aantal processen te doorlopen die opvallend veel gelijkenis vertonen, uiteraard abstractie makend van de economische, sociale, politieke en culturele verschillen.

Het verder ontplooiën van een visie op samenwerkingsontwikkeling ligt dan ook in het identificeren van een aantal domeinen waar beide landen gezamenlijk een nieuw beleid kunnen maken of aan het maken zijn. De nadruk komt dan eerder te liggen op het gezamenlijke proces dan op de directe resultaatgerichte vormen van samenwerking.

Er zijn een viertal domeinen te identificeren die als kapstok kunnen dienen om de culturele samenwerking tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika verder vorm te geven. Het gaat om participatie,

lokaal cultuurbeleid / lokaal jeugdbeleid, cultureel erfgoed en ten slotte de samenwerking tussen Cultuur en Onderwijs.

5. Cultuurparticipatie en kunsteducatie

Participatie verhogen is een van onze prioritaire doelstellingen van het cultuurbeleid. Ondanks de reguliere toegang tot allerlei culturele activiteiten blijven er extra inspanningen nodig om iedereen in aanraking te laten komen met ons rijke culturele aanbod. Behalve onze herhaalde oproep aan de structureel gesubsidieerde gezelschappen, kunsten- en cultuurcentra, orkesten en ensembles ... om hun deuren verder open te zetten voor een potentieel nieuw publiek, willen we zelf een aantal beleidsmaatregelen nemen die een hogere participatie tot gevolg hebben. Met de ondersteuning van sociaal-artistieke projecten zijn we reeds een op doelgroepen gericht beleid gestart, met een betere omkadering van kunsteducatieve projecten willen we in de toekomst ook competentieverhogende initiatieven ondersteunen, en we willen een aantal grotere evenementen in het leven roepen / ondersteunen die een directe participatie van een breed publiek beogen...

In het kader van het decreet op een integraal cultuurbeleid willen we deze drie vormen van ondersteuning onderbrengen onder de transversale noemer *participatie*.

Daarnaast is het streven naar een stijging van de cultuurparticipatie direct of indirect aanwezig in alle nieuwe of vernieuwde decreten en reglementen.

6. Cultuur en onderwijs

In december 2000 gaven wij (de minister van Onderwijs en minister van Cultuur) te kennen dat we in de toekomst meer wilden samenwerken op de terreinen waar Cultuur en Onderwijs elkaar raken. In het najaar 2001 zullen we een samenwerkingsprotocol sluiten waarin we de principes van die structurele samenwerking verder concretiseren.

Het doel is:

- het ontplooiën van de individuele competentie en persoonsvorming;
- het openen van de wereld van kunst en cultuur voor het onderwijs, en omgekeerd;
- kunst en cultuur blijvend integreren in het onderwijs;
- het muzisch-creatieve aspect zijn plaats geven als noodzakelijke component van het leren in een sterke en open leeromgeving;
- de wisselwerking tussen het leerplicht- en het deeltijds kunstonderwijs optimaliseren;
- de veranderlijke artistieke ontwikkelingen beter afstemmen op de culturele en pedagogische inhouden in deeltijds en hoger kunstonderwijs;
- kunstenaars en kunsteducatieve instellingen een plek geven in de samenwerking tussen cultuur en onderwijs;
- opleidingen en navormingen laten aansluiten bij deze doelstellingen.

Om deze doelstellingen te realiseren, komt er een structureel overleg door middel van een stuurgroep en drie adviesgroepen, de gefaseerde uitbouw van een steunpunt in de schoot van de CANON cultuurcel en een betere afstemming van de regelgeving in beide departementen .

Zowel de uitbouw van het steunpunt als de werking van de stuurgroep zal in 2002 concreet vorm krijgen. Met de ondertekening van het protocol staan we aan het beginpunt van een veel hechtere samenwerking tussen beide departementen, een vraag die reeds vele jaren op het veld leeft. De ondertekening van het protocol mogen we dan ook als een historische doorbraak bestempelen.

7. Infrastructuur

Het belangrijk bedrag dat wij jaarlijks in onze begroting inschrijven voor het Fonds Culturele Infrastructuur, FoCI, besteden wij aan deze infrastructuur, nodig om een optimale cultuurbeleving te waarborgen.

Wij reserveren ook dit jaar ongeveer 2,5 miljoen euro om de gebouwen met een culturele functie die aan de Vlaamse Gemeenschap toebehoren, in een perfecte staat te onderhouden. Hier houden wij rekening met de onderhoudsprioriteiten, over de afdelingen en disciplines heen.

Naast onderhoudswerken nemen wij nieuwe initiatieven voor de eigen infrastructuur. Dit betreft zowel restauratie, nieuwbouw als aankoop. Sinds vorig jaar brengen wij deze projecten systematisch onder bij de open oproep van de Vlaamse bouwmeester, die oog heeft voor architecturale kwaliteit en belang hecht aan duurzaam bouwen. In 2002 zal de restauratie van het gebouw van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde in Gent aanvatten en zal zijn functionaliteit worden verbeterd. De in 2001 gestarte renovatie van de Beursschouwburg gaat verder en er werd tevens gestart met de uitbouw van de theatertechnieken. Het nieuwbouwproject in de Singel wordt voorbereid. Het kasteel van Gaasbeek gaat een van de laatste restauratiefasen in en bij het KMSKA wordt aandacht besteed aan de klimatisering en de zonnewering. In de Hoge Rielen zal een ontwerper, via de open oproep geselecteerd voor zijn visie, een masterplan opstellen. Wij kijken ook uit naar het verwerven van infrastructuur om de steunpunten te groeperen en hierdoor hun huisvesting efficiënter te regelen.

Wij blijven de aangegane verplichting nakomen voor de restauratie en de nieuwbouw van de Koninklijke Vlaamse Schouwburg in Brussel via een dotatie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Ten slotte subsidiëren wij infrastructuurprojecten. In 2001 zijn wij voor de eerste maal gestart met het subsidiëren, voor een bedrag van 1,5 miljoen euro, van sectorale infrastructuur met prioriteit voor muziekclubs, muziekeducatieve organisaties, kunstencentra en jeugdinfrastructuur van bovenlokaal belang. Dit beleid wordt in 2002 voortgezet. De selectie van de projecten gebeurt op basis van een reglement dat hiermee zijn tweede experimentele jaar ingaat. Daarnaast subsidiëren wij grote infrastructuurprojecten van uitzonderlijk belang. De keuze van deze projecten zal ingegeven worden door hun relevantie binnen de grote opties van ons cultuurbeleid. Hiervoor zullen wij een allesomvattend plan opstellen, gespreid over de resterende duur van de legislatuur.

8. Bedrijfsvoering

Cultuurpolitiek wordt gevoerd vanuit inhoudelijke keuzes. Verantwoordelijkheden worden gestimuleerd, initiatieven ondersteund, nieuwe instrumenten, zoals de steunpunten, gecreëerd. Telkens wordt dit vertaald in het ter beschikking stellen van middelen, vaak van financiële aard. Binnen de culturele sector en de administratie is voldoende *culturele* expertise aanwezig, terwijl de kennis en de kunde op het gebied van *bedrijfsvoering* minder ontwikkeld is. Daarom zullen wij meer expertise opbouwen om de efficiëntie van de besteding van de cultuurbegroting te optimaliseren. In 2002 zullen wij een beroep doen op mensen met kennis en ervaring op het domein van bedrijfsvoering. Hiermee zullen we de expertise van de administratie versterken en uitbouwen bij de beoordeling van de subsidiedossiers, bij hun informatie- en ondersteuningstaak aan de beoordelingscommissies en bij hun financiële adviseringsrol.

Wij beogen de screening van reglementen en decreten op beheersinefficiënte verplichtingen, zoals de betwiste maximale reserveringspercentages. Een andere opdracht bestaat in het opstellen van een aangepast rekeningstelsel voor de culturele sector en een uniform boekhoudkundig rapporteringsmodel, dat een betere vergelijking en evaluatie van de kosten mogelijk maakt.

Vervolgens zullen wij deze verworven expertise ook ten dienste stellen van de culturele sector. Betere vergelijking en evaluatie zal niet enkel de controleopdracht ten goede komen maar ook toelaten de sector te adviseren over bedrijfsvoering.

Als bouwheer en verstrekker van infrastructuursubsidies, samen voor een aanzienlijk bedrag, zullen wij ook zorgen voor expertise in bouwaangelegenheden. De administratie Cultuur zal hierdoor ondersteund worden bij het onderhandelen en beoordelen van eigen onderhouds- en bouwopdrachten, bij haar specifieke rol van bouwheer op de werven en bij het evalueren en adviseren van infrastructurele subsidiedossiers.

Ten slotte zullen wij ook mensen met kennis van zake op het domein van sociale en fiscale wetgeving aantrekken, met als eerste doel het samenbrengen en organiseren van de verspreide expertise op het gebied van de specifieke wetgeving voor kunstenaars en de gehele cultuursector.

In het kader van de geplande hervorming van het fiscale en sociale statuut van de kunstenaar zullen wij ook de opdracht geven tot het onderzoeken en voorbereiden van de oprichting van een Vlaamse instelling, die de rol van *fictieve sociale werkgever* opneemt voor kunstenaars zonder arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur. Een dergelijke intermediaire structuur zal bij de hervorming zeer waarschijnlijk worden opgenomen.

9. Adviesorganen en steunpunten

Zoals reeds aangekondigd in de inleiding, bereiden we momenteel een decreet voor dat een kader biedt voor het integraal cultuurbeleid voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Dit decreet regelt in wezen de grote principes waaraan de verschillende beleidsvelden onderworpen zijn. Dit decreet is met andere woorden de wettelijke vertaling van het geïntegreerde cultuurbeleid zoals dat in de beleidsnota Cultuur werd aangekondigd.

Concreet regelt het decreet het functioneren van de adviesraden en de steunpunten en creëert een decretaal kader voor een aantal transversale aandachtspunten.

9.1. Advisering

Het huidige decreet op de diverse raden, commissies en beoordelingscommissies heeft een aantal disfuncties aan het licht gebracht die een transparante kwalitatieve advisering – zowel op het niveau van de beleidsadvisering als op het niveau van de concrete beoordeling van subsidiedossiers – in de weg staan. Rekening houdend met de algemene doelstellingen die de Vlaamse regering wil bereiken in het kader van het *beter bestuurlijk beleid* willen we een nieuw, licht en transparant model van advisering naar voren schuiven dat een hogere kwaliteit en effectiviteit van advisering nastreeft.

Op het niveau van de beleidsadvisering zijn er twee instrumenten:

- één raad voor Cultuur, Jeugd, Media en Sport, gevormd door een beperkt aantal leden, generalisten met een brede kijk op het gehele culturele veld, met als voornaamste taak advies uit te brengen over de hoofdlijnen van het beleid, rekening houdend met de veranderlijke maatschappelijke context.
De raad kan zich laten bijstaan door tijdelijke adviescommissies, bevolkt door experts in de diverse aspecten van het culturele gebeuren, met de expertise van de steunpunten en van de hervormde administratie;
- een Staten-Generaal: een tweejaarlijks publiek evenement met betrekking tot het gevoerde cultuurbeleid voor een breed publiek, in de vorm van thematische conferenties, seminaries en publicaties.

Op het niveau van de concrete advisering (tot nu toe beoordelingscommissies genoemd) is er per beleidsveld (Kunsten, Cultureel Erfgoed, Sociaal-cultureel werk, Jeugd, Media en Sport) telkens één adviescommissie, bijgestaan door tijdelijke expertcommissies.

De adviescommissies hebben vooral de taak van organisator van de advisering; ze verdelen het werk over de tijdelijke expertcommissies, behandelen sectoroverschrijdende dossiers en evalueren continu de kwaliteit van advisering. De tijdelijke expertcommissies formuleren het concrete

advies over subsidiëring, dat getoetst aan een financieel en beheersoordeel in één volledig advies wordt voorgelegd aan de minister.

Deze expertcommissies zien we eerder als een pool van experts, waaruit naar gelang van de adviesvraag een commissie kan worden samengesteld. Deze formule verenigt zowel de behoefte aan flexibiliteit als aan continuïteit bij de advisering.

Zowel in het geval van de beleidsadvisering als in het geval van de concrete advisering is een professionele ondersteuning noodzakelijk.

9.2. Steunpunten

De operatie *beter bestuurlijk beleid* én het streven naar een beter geïntegreerd cultuurbeleid, vereisen een verheldering van de positionering en de concrete werking van de steunpunten.

Hoewel de overheid al sinds een aantal jaren het belang van steunpunten erkent, ontbreekt er op dit ogenblik een helder kader. Dat kader wordt nu gecreëerd in het nieuwe decreet.

In de toekomst worden de steunpunten als volgt gedefinieerd: steunpunten zijn dienstverlenende en ondersteunende instellingen 'ten dienste' van hun sector. Ze bevinden zich tussen het veld en de overheid. De steunpunten vertalen het beleid van de overheid naar hun sector en bieden alle vormen van ondersteuning aan, complementair aan de diensten van de administratie. Dat gebeurt niet als belangenbehartiger, maar als communicator tussen het werkveld, de overheden, en de andere steunpunten. Hoewel we geen directe ondersteuning meer organiseren voor de belangenbehartigers, beschouwen we hen wel als partners in het overleg tussen overheid en cultureel veld. De kerntaken van een steunpunt zijn: praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en beeldvorming/communicatie.

De relatie tussen de Vlaamse regering en de steunpunten wordt bezegeld in beheersovereenkomsten, waarin werking, financieel beheer en toezicht in wederzijds overleg worden gespecificeerd. Ook de steunpunten zullen een manifeste rol krijgen in het ontwikkelen van een geïntegreerd cultuurbeleid. Ze zullen met andere woorden verzocht worden samen te werken in een confederatie binnen één van de zes genoemde beleidsvelden. De confederatie heeft als doel de samenwerking tussen de steunpunten binnen één beleidsveld te stimuleren en te coördineren, een grotere efficiëntie tot stand te brengen via een gezamenlijk beheer van een aantal technische functies (huisvesting, onthaal, bibliotheek, documentatie...) en deel te nemen aan beleidsvoorbereidend werk (door eventueel zitting te hebben in de beleidsraad).

We overwegen deze confederaties het statuut te geven van verzelfstandigde overheidsagent-schappen.

10. Sociaal statuut, DAC en social profit

Op ons initiatief, hebben wij in 2001 samen met de minister van Cultuur van de Franse Gemeenschap, een publiek en gemeenschappelijk standpunt bekendgemaakt over het kunstenaarsstatuut. Dit hielp enkele knopen, die bij de federale interkabinettenwerkgroep nog bestonden, door te hakken. Vervolgens werden er op federaal niveau vier technische subwerkgroepen opgericht, die een uitgewerkt voorstel zullen voorleggen aan de ministerraad. Deze werkgroepen behandelen respectievelijk, het weerlegbaar vermoeden van onderwerping van de kunstenaar aan de werknemersregeling, de aard van sociale bescherming en de financiering ervan, de intermediaire structuren zoals interimkantoren en de fiscaliteit.

Wij menen dus dat er goede hoop bestaat dat dit dertigjarig dossier binnenkort een, voor de kunstenaar, bevredigende oplossing biedt. Uit onze bezorgdheid om de kunstenaar zelf, blijven wij dit dan ook actief volgen.

Het bekende akkoord, gesloten na de *witte woede*, bevat een aantal aspecten die ook voor het cultuurbeleid verstrekkende gevolgen hebben.

Enerzijds is er de regularisatie van de DAC'ers. In de jeugd- en cultuursector werken nog steeds iets meer dan 1000 personen in dit nepstatuut.

In 2002 wordt de eerste fase van regularisatie aangevat. Dan zullen alle DAC'ers die werken in erkende organisaties een normale arbeidsovereenkomst krijgen. We zetten daarvoor 115 miljoen frank opzij. Dit bedrag stijgt de volgende jaren zodat we dan stapsgewijs ook de DAC'ers in de niet-erkende organisaties kunnen regulariseren.

Daarnaast voeren we ook afspraken uit over de harmonisatie van alle personeelsleden die onder het paritair comité van het sociaal-cultureel werk ressorteren.

Dat houdt loonsverhogingen in. Wij trekken stapsgewijs middelen uit om de gesubsidieerde personeelsleden te *harmoniseren*.

11. Beleidsgericht onderzoek

In het verlengde van de beleidsintenties wordt een nieuw onderzoeksprogramma gestart, dat inzicht zal verschaffen in de cultuurparticipatie in Vlaanderen. Daarenboven zijn er ook kortlopende onderzoeken over onder meer de alternatieve kunstopleidingen, de kosten-batenanalyse van ensembles, de betekenis van het begrip sociaal-culturele methodieken voor de regelgeving in het sociaal-cultureel werk, het volks- en heemkundig landschap (vervolg), het roerend patrimonium in het kader van het topstukkendecreet, de jeugdverblijfcentra e.a.

In 2002 wordt het reeds in 2001 aangekondigde steunpunt voor beleidsgericht onderzoek *Recreatief Vlaanderen* op stapel gezet.

III. Kunsten

Het kunstenbeleid maakt deel uit van de allesomvattende visie die we bij de aanvang van de legislatuur als grootste uitdaging hebben geponeerd: een geïntegreerd cultuurbeleid tot stand brengen. Het lag dan ook van in den beginne vast dat we in de loop van deze legislatuur de fundamenteën voor een geïntegreerd kunstenbeleid willen leggen, met als ultieme doelstelling een kunstendecreet.

Om hiertoe te komen was het wel noodzakelijk om binnen de nu nog gescheiden beleidsvelden, Podiumkunsten, Muziek, Beeldende Kunst, Letteren, Architectuur, Vormgeving en sinds kort ook de Film, de nodige basisvoorwaarden te creëren waaruit een geïntegreerd, evenwichtig kunstenbeleid tot stand kan komen. Deze basisvoorwaarden zijn ondertussen grotendeels gerealiseerd. Denk aan het ontwikkelingsbeleid binnen de beeldende kunsten, het gelanceerde Vlaams fonds voor de Letteren, de extra middelen voor podiumkunsten ... In 2002 willen we een stap verder zetten en een ontwerptekst van een kunstendecreet voorleggen aan de sector en aan het Vlaams Parlement.

1. Architectuur en vormgeving

Het beleid voor Architectuur en Vormgeving vertrekt van een grote achterstand en is weinig uitgeklaard. In 2001 werd de eerste aanzet tot een beleid gegeven. Het Vlaams Architectuurinstituut werd opgericht en de subsidiereglementering voor architectuurwerkingen en –projecten werd aangepast. Een architectuurbeleid moet vooral zorgen voor de kwaliteitsdimensie en is dus complementair aan een beleid terzake vanuit Economie. Er moet tevens een verhouding worden bepaald tot monumentenzorg (en hun architectuurbibliotheek), wetenschapsbeleid (colloquia en congressen), de dienst Gebouwen van de Vlaamse Gemeenschap (en de bouwmeester), en de transversale publicatieregelingen vanuit Cultuur zelf. Dat zal gebeuren in 2002.

Tevens zal in 2002 een integraal beleid voor architectuurinitiatieven worden uitgewerkt, gelijksoortig aan wat bij de beeldende kunst gebeurde, zowel in voorbereiding van het kunstendecreet als met het oog op een onmiddellijke effectieve beleidsheroïëntering. Daarbij zal onderscheid gemaakt worden tussen de rol van semi-permanente instellingen (de

vormgevingsmusea), de structurele subsidiëring (zoals voor de architectuurverenigingen) en projectmatige subsidies (zoals voor tentoonstellingen en voor steun aan kunstenaars).

2. Beeldende kunst

Voor de Beeldende kunst, is 2002 een jaar van stabilisatie na de hervormingen van vorig jaar en voorafgaand aan de opname van de Beeldende kunst in het kunstendecreet. De nieuwe regeling wordt verfijnd.

De overheveling van de bevoegdheid Film naar het bevoegdheidsdomein Cultuur genereert nieuwe mogelijkheden voor een exploratie van de talrijke verwantschappen tussen de Beeldende kunst en de Film.

3. Film

Het filmbeleid is voor ons een zeer jonge bevoegdheid binnen het cultuurbeleid. Daarom formuleren wij in deze beleidsbrief een algemeen beleidskader, dat in de loop van 2002 zal worden uitgewerkt.

Het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) werd in 2001 opgericht voor het ondersteunen van de productie van film in Vlaanderen en moet begin 2002 operationeel zijn. Tevens zullen wij in 2001 met de raad van beheer van het VAF het profiel bespreken van de directeur-filmintendant. Daarna zullen wij samen met de directeur-filmintendant en de v.z.w. de inhoud van een beheersovereenkomst vastleggen. In die beheersovereenkomst worden de opdracht, de doelstellingen en de evaluatiecriteria bepaald.

Wij zullen vooral aandacht besteden aan de omschrijving van de ondersteuning, die ook promotie, educatie, kansverstrekking en atelierwerking omvat.

Het VAF is bevoegd, daar waar eerder het geheel van de productiesystemen bepalend is, dus ook voor videoproductie en de nieuwe digitale ontwikkelingen. We willen daarbij niet zozeer in categorieën denken, maar wel de vraag centraal stellen naar talent met internationaal niveau. De filmsector is immers niet gebaat met een louter lineaire ondersteuning van een economische productiesector, maar wel met de steun aan kwaliteitsfilm en filmtalent, die de economische sector activeert. De keuzes worden dus op culturele criteria gebaseerd.

Wij volgen het traject van het wetsvoorstel inzake een taxshelter, dat reeds door de Senaat werd goedgekeurd en een aanzet kan zijn tot privé-inbreng in de filmproductie.

Wat betreft de film en de Vlaamse omroepen, werd de vorige jaren 2,5 miljoen euro voorbehouden voor film op televisie, volgens het principe dat de omroepen hetzelfde bedrag inbrengen. Wij zullen dit beleid voortzetten maar de televisieomroepen responsabiliseren en naar voorstellen vragen die het kwaliteitscriterium voorop stellen en de coproductie en de vertoning van film op televisie bevorderen.

Voor de eerste keer sinds jaren hebben wij extra middelen opgenomen in de begroting voor algemeen filmbeleid. Dat filmbeleid willen wij laten aansluiten bij het algemeen cultuurbeleid. Zo zullen wij de filmfestivals blijven subsidiëren, maar voorbereidingen treffen om hen op te nemen in een transversale regeling festivals binnen het kunstendecreet. De audiovisuele verenigingen zullen wij ook, naar gelang van hun activiteit, onderbrengen in de bestaande regelingen binnen Cultuur, hetzij bij de Kunsten, hetzij bij het Sociaal-cultureel werk. De subsidiëring van tijdschriften zullen wij eveneens stroomlijnen met die van de tijdschriften binnen andere kunstdisciplines.

Wij zullen ook andere initiatieven ondersteunen, onder meer de presentatie van de niet-commerciële film of de bevordering van cultuurcompetentie, “leren kijken” naar analogie van “leren lezen”. Ten slotte willen wij ook de internationale promotiekanalen voor Vlaamse film aan een grondige reflectie onderwerpen en wij zullen blijven ijveren voor een versoepeling van de Europese regeling voor subsidiëring van film uit kleine taalgebieden.

4. Podiumkunsten en muziek

Terwijl de podiumkunsten hun nieuwe subsidieperiode zijn ingegaan op 1 juli 2001, wacht de Vlaamse regering de immense taak om uiterlijk eind juni 2002 een beslissing te nemen over de tweede subsidieperiode voor de muziek. We willen deze datum echter ook aanwenden om een uitspraak te doen over het Vlaamse orkestenlandschap. De rapporten van de commissie Muziek en van de ad-hocexpertcommissie, het geanimeerde debat in de parlementaire commissie Cultuur enerzijds en de ingediende subsidiedossiers anderzijds bieden de Vlaamse regering, na het advies van de beoordelingscommissie Muziek, voldoende ingrediënten om een evenwichtige beslissing te nemen over een dynamisch en toekomstgericht orkestenlandschap.

Algemeen gesteld willen we in het toekomstige muziekbeleid nog een aantal evenwichten herstellen of tot stand brengen. Het gaat hier met name om:

- een betere verhouding tussen structurele en projectmatige ondersteuning; weg van de hiërarchische verhouding tussen beide vormen van subsidiëring – de laatste wordt altijd als minderwaardig beschouwd. Een meer verfijnde projectsubsidiëring moet meerdere muzikanten en groepen ervan overtuigen dat ze niet nillens willens hun toekomst moeten verbinden aan een structurele subsidie;
- een evenwichtige verhouding tussen de verschillende muziekgenres: hierbij willen we een open muziekbeleid, zoals ook door het decreet gestimuleerd, blijven verdedigen met ruimte voor alle genres, klassiek en populair. Het creëren van subschotten per genre zou ingaan tegen het geïntegreerde beleid dat we willen realiseren;
- een gelijkwaardige verhouding tussen produceren en presenteren: er is behoefte aan goede presentatieplateaus die een diversiteit aan muziekproducten kunnen tonen aan een breed en geografisch verspreid publiek.

Een andere bekommernis is het tot stand brengen van een goede communicatie. We merken dagelijks dat alle inlichtingsdagen en gerichte campagnes ten spijt, nog vele muzikanten en organisaties niet goed op de hoogte zijn van het gevoerde muziekbeleid, met alle frustraties van dien. We hopen hier, via de steunpunten en via het Vlaams Centrum voor Cultuurcommunicatie, in de toekomst een nog betere dienstverlening te kunnen bewerkstelligen.

5. Taal en Letteren

In de Nederlandse Taalunie worden de sporen voor het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2003-2007 ontwikkeld: versterking van het onderwijs Nederlands in het buitenland, van het sociaal taalbeleid, van beheer en onderhoud van corpora en van een gezamenlijk letterenbeleid.

In 2001 werd een basisvoorwaarde voor het letterenbeleid op de sporen gezet, die in 2002 kan uitgevoerd en gerealiseerd kan worden met een bedrag van 3.718.000 euro: de leenvergoeding voor auteurs, vertalers en uitgevers werd door de Vlaamse regering principieel goedgekeurd. In 2001 werd met het Vlaams Fonds voor de Letteren een werkgroep opgericht, die de adviezen formuleert met het oog op het stripbeleid dat in 2000 van start ging. Hierbij zal het Fonds nog in 2001 ondersteuning bieden aan de minder commerciële kwaliteitsstrip door de subsidiëring van striptijdschriften, door gebruik te maken van de productiesubsidies onder meer voor de publicatie van een jaarboek, door een onderzoek uit te voeren naar de distributieproblematiek van de strip en door vanaf 2002 ook een ondersteuning te bieden aan activiteiten en manifestaties.

In 2002 worden de middelen voor het Fonds opnieuw met 414.000 euro verhoogd. Ik zal het Fonds verzoeken, in opvolging van de beleidsbrief Letteren, op de focuspunten te versterken, om gezamenlijke subsidieregelingen met het Nederlandse Fonds voor de Letteren op het vlak van de memoires en biografieën en van de werken van beginnende auteurs en vertalers te realiseren én om te investeren in de promotie en presentatie van de literatuur in het buitenland. Voor dit laatste aspect zal het Fonds in 2002 samen met het Nederlands Productie- en Vertalingenfonds een nota voorleggen aan de Nederlandse Taalunie met het oog op een gezamenlijk beleid terzake.

In 2002 wordt ook de realisatie verwacht van de vaste boekenprijs. Het is een federale materie, maar de gemeenschappen zijn hier vragende partij. Er ligt momenteel een wetsontwerp ter discussie voor.

Op het vlak van leescultuur worden de initiatieven die in 2001 van start zijn gegaan verder ontwikkeld.

In 2001 werd het reglement voor het subsidiëren van leeskringen verruimd en een campagne gelanceerd.

De *Boekencheque* kwam tot stand. De Vlaamse Gemeenschap kocht een belangrijk aantal cheques aan om zowel een doelgroepgerichte verspreiding te garanderen als een ondersteuning te bieden aan de boekhandel.

In 2001 werd de Stichting Lezen opgericht. Vanaf 2002 integreert ze de landelijke leescultuurinitiatieven en werkt ze daartoe samen met het boekenvak, de bibliotheek- en letterensector en met het onderwijs. Met de Stichting Lezen Nederland wordt samengewerkt om gezamenlijk een aantal beleidsintenties van de Nederlandse Taalunie te realiseren.

IV. Cultureel erfgoed

De publieksparticipatie is bij het cultureel erfgoedbeleid het centrale aandachtspunt waaruit het beleid wordt opgezet. De participatiestrategieën zijn immers niet een laatste fase in een lineair proces dat start met behoud en beheer. De diverse functies binnen het cultureel erfgoedbeleid krijgen geleidelijk vorm vanuit deze participatiegedachte. De inventarisatie bijvoorbeeld vertrekt van een metadatabenadering, niet van het systematisch technisch beschrijven. Projectmatig worden ensembles zichtbaar gemaakt, eventueel met een objectinventarisatie.

Het centraal stellen van de participatie hangt samen met de nadruk op de immateriële component - de verhalen - naast de objectmatige. Vlaanderen streeft hierbij naar een Europese voorbeeldwerking, in samenhang met de Unesco-prioriteiten en de nieuwe internationale ontwikkelingen binnen het erfgoed die de nadruk leggen op de maatschappelijke inbedding.

Het erfgoedbeleid schrijft zich volledig in in een integrale aanpak. Voor twee velden binnen de culturele erfgoedwerking, musea en volkscultuur, wordt de nieuwe decretale regeling verder geoperationaliseerd. Het is belangrijk deze decreten te stabiliseren en hen tegelijk geleidelijk in te bedden in het breder kader van het cultureel erfgoed, waarbij vermeden moet worden dat ze verhardten tot aparte sectoren. Het erfgoedweekend in 2001 was een succesvol voorbeeld van een brede aanpak. De bestaande museumdag werd gekoppeld aan een dag voor de archieven en aan de erfgoedconvenants. Dit *cultureel erfgoedweekend* wordt bestendig. Daarnaast zal vanaf 2002 een *jaarboek cultureel erfgoed* worden uitgegeven.

De voorbereidingen zijn gestart voor een *decreet houdende een integraal cultureel erfgoedbeleid*. Dat zal in 2002 voorgelegd worden aan het Vlaams Parlement. Het wil een decretale basis geven voor de integrale initiatieven (confederatie van steunpunten, participatie-initiatieven, erfgoedconvenants).

De expertise krijgt gestalte in de steunpunten die worden uitgebouwd maar tegelijkertijd opgenomen in een confederatie. Het gaat om *Culturele Biografie Vlaanderen*, het steunpunt voor de erfgoedconvenants, het *Centrum voor Volkscultuur*, de *Museumvereniging* en het op te richten *Steunpunt voor Archieven*.

1. Erfgoedconvenants

De eerste experimentele fase van de erfgoedconvenants met de drie zustersteden is nu voorbij. Deze projectmatige, geïntegreerde publieksgerichte ontsluiting blijkt zeer effectief. In een tweede fase worden nu ook convenants gesloten met een aantal andere steden die voorstellen formuleerden, namelijk Leuven, Mechelen en Tongeren. Tegelijk zal er worden gezocht naar een werkwijze voor de effectieve invulling van hun centrumfunctie, door hun expertise ook ter beschikking te stellen aan de omliggende gemeenten en die gemeenten te betrekken in de besluitvorming.

2. Punctuele participatie-initiatieven

Bij ontstentenis van een landelijke regeling voor de erfgoedconvenants, bestaat er in tal van steden en gemeenten nog altijd geen kader voor ontsluitingsinitiatieven voor het cultureel erfgoed. De experimentele regelingen die verleden jaar werden opgestart en die dit jaar op kruissnelheid komen, bieden een stimulans hiervoor. Ook als de erfgoedconvenants in voege zijn, blijven ze noodzakelijk. Het gaat om *subsidies aan verenigingen voor tentoonstellingen en projecten van cultuurhistorisch belang* en om *subsidies voor experimentele en vernieuwde initiatieven inzake ontsluiting voor roerend cultureel erfgoed*.

- De regeling voor cultuurhistorische tentoonstellingen biedt ondersteuning aan niet-evenementiële initiatieven van landelijk belang. Noch in de erfgoedconvenants, noch in het museumdecreet is die ondersteuning opgenomen.
- De regeling voor permanente ontsluiting biedt de mogelijkheid van ondersteuning aan uitzonderlijke ontsluitingsinitiatieven met blijvend resultaat. Ook dit valt buiten het kader van de erfgoedconvenants.
- De regeling voor permanente ontsluiting biedt tevens aan initiatieven van bovenlokaal belang een kans op jaarwerking.

3. Volkscultuur

In 2001 liep de startfase van het decreet volkscultuur ten einde en werd de integratie van die sector in het erfgoedbeleid voorbereid. Vanaf 2002 komt het decreet op kruissnelheid en wordt gewerkt met meerjarenplannen. Zo wordt een belangrijke aanzet gegeven tot professionalisering van koepelorganisaties en samenwerkingsverbanden in de sector. In samenwerking met organisaties uit de sector, zal door het steunpunt worden gewerkt aan ICT-projecten over volkscultuur. In de loop van 2002 wordt een groot onderzoeksproject over het volks-, heem- en geschiedkundig landschap in Vlaanderen afgerond. Dat zal de nodige inzichten, analyses en beleidsvoorstellen opleveren om de uitbouw van deze sector binnen het cultureel erfgoedbeleid te ondersteunen. Een ander belangrijk resultaat is het op verschillende manieren in beeld brengen van de organisatiestructuren en het potentieel van de honderden vrijwilligersorganisaties.

4. Museale expertise

In het beleid staat de uitbouw van museale expertise centraal. Nadat in 2001 een eerste wijziging in de uitvoeringsbesluiten van het Museumdecreet werd doorgevoerd, volgt in 2002 de aangekondigde tweede wijziging. Die zal de mogelijkheden verhogen om de doorgroei van het museumlandschap helderder te maken, onder meer door de stimulering van expertiseopbouw op internationaal niveau via koepelvorming.

Op initiatief van de hele Vlaamse regering komen twee museale initiatieven het museale landschap verrijken, het Holocaustmuseum in Mechelen en de koepel van musea van de Vlaamse ontvoogding die start vanuit het project van het MAS in Antwerpen en van het citymuseum in de

Gentse Bijloke. Voor de Musea van de Vlaamse Ontvoogding wordt de koepel opgericht die het project zal aansturen en worden concrete onderhandelingen met Antwerpen en Gent opgestart. Voor Mechelen wordt een concrete studie uitgevoerd en wordt de subsidie van het documentatiecentrum van de vzw Pro Museo Judaico verhoogd.

5. Culturele archiefwerking

De beleidsnota Cultuur stelde reeds dat dit gigantische gebied ‘een ondergeschoven kind’ was en dat de problematiek ‘bespreekbaar’ moet worden gemaakt. Dat gebeurt op diverse wijzen. In de convenants met de drie zustersteden is nu een archiefluik opgenomen. De Archiefbank Vlaanderen, de inventarisatie van privaatrechtelijke archieven, wordt in 2002 operationeel. Ze zal niet alleen een technisch maar ook een publieksgericht instrument worden. Elke burger zal zelf informatie over archiefstukken kunnen toevoegen.

De experimentele regeling archieven die in 2001 werd opgestart, wordt in 2002 volledig operationeel. Ze richt zich in eerste instantie op projectmatige publiekswerking, om daardoor geleidelijk de Vlaamse archiefrijksdom publiek zichtbaar te maken.

Ten tweede biedt ze de mogelijkheid om jaarwerkingen van belangrijke culturele archiefinitiatieven te subsidiëren. Ze stimuleert daarbij samenwerkingsverbanden om daardoor tot een geleidelijke organisatie van het landschap te komen die de uiteindelijke kostprijs beperkt en expertiseopbouw stimuleert. Enkele van die initiatieven worden nominatim ontwikkeld, zoals het *Vlaams Architectuurarchief* en het *Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie* voor het literair en muzikaal erfgoed. In 2002 moet ook de problematiek van de vier decretaal verankerde privaatrechtelijke archieven en documentatiecentra structureel worden aangepakt, inclusief een oplossing voor de DAC-werknemers ervan.

Er zal worden uitgekeken of het niet wenselijk is reeds te komen tot een aanzet van decretale regeling van de culturele archiefwerking. Het onderscheid tussen de culturele werking enerzijds en de bestuurlijke werking anderzijds (de organisatie van de overheid en democratische controlemogelijkheden) moet wel uitgeklaard worden. Voor de publiekrechtelijke archieven overlappen die twee dimensies elkaar: een gemeentearchief moet de ambtelijke bescheiden bewaren, maar is ook – deels daardoor, deels erbuiten – een erfgoedkamer. De talloze privaatrechtelijke archieven zijn maatschappelijk gezien enkel belangrijk vanwege hun culturele potentieel.

6. Ondersteunende instrumenten

Voor de *bescherming van topstukken* is het decreet klaar voor bespreking door het parlement. Er is een afzonderlijk budget gecreëerd voor de verwerving van cultureel erfgoed. Tot de invoeging van het decreet zal dat gefocust worden op de verwerving van topstukken in samenspel met andere actoren, op basis van positief advies door de bevoegde experts van de erkende instellingen. Dit decreet zal terughoudend worden ingezet, vertrekkend van een beperkte lijst van cruciale stukken. Het wil een onderhandelingsmogelijkheid met eigenaars scheppen.

Voor de *bescherming van het varende erfgoed* is het desbetreffende decreet klaar om te worden voorgelegd aan de Vlaamse regering. Dit decreet voorziet in restauratie- en onderhoudspremies ter compensatie van de participatie van deze schepen/boten in publieke manifestaties.

Voor *behoud en beheer* start in 2002 de eerste experimentele fase van het reglement omtrent erfgoeddepots dat reeds in 2001 werd gepubliceerd. We streven hiermee naar geïntegreerde depots voor de uiteenlopende soorten erfgoed (archieven, archeologie, museale collecties, meubilair, heemkunde, ...). Daardoor worden niet alleen de kosten beheerst maar wordt het ook mogelijk de depots toegankelijk te maken en de objecten maatschappelijk opnieuw in te zetten.

V. Sociaal-cultureel werk

Het sociaal cultureel volwassenenwerk is in alle opzichten aan een heropleving en herwaardering toe. De maatschappelijke evoluties zijn zo dwingend individualistisch en economiserend dat ze, gelukkig maar, tegenbeweging en reactie uitlokken. Er is meer dan ooit behoefte aan verbanden en groepen waar mensen zich thuis voelen, aan de invulling van vormingsbehoeften die breder uitwaaiëren dan het onderwijs en de beroepsvorming en die verwijzen naar een brede persoonsontplooiing en een breed mens- en maatschappijbeeld. Het sociaal-cultureel werk bewijst ook de meerwaarde van kunstbeoefening en –beleving en de sensibiliserende kracht van het sociaal-cultureel middenveld.

In deze richting wordt het sociaal-cultureel volwassenenwerk geheroriënteerd. Principes zijn de brede toegankelijkheid, het open karakter, de groepsvorming, het vrijwilligerswerk in balans met de professionaliteit, het engagement van de civiele samenleving, de solidariteit...

1. Amateurkunsten

We zitten straks bij het begin van het tweede jaar van het nieuwe decreet voor de amateurkunsten. De nieuwe samenwerkingsverbanden per discipline, die door het decreet aangemoedigd worden, zijn volop in ontwikkeling. Het steunpunt (Vlaams centrum voor Amateurkunsten) en de administratie Cultuur verzorgen waar nodig de bemiddeling die voor het succes van deze operatie noodzakelijk is. We verwachten dat tegen eind 2002 de meeste organisaties per discipline een samenwerkingsverband hebben gevormd. Hierdoor geraakt de bovenbouw compleet en kan het netwerk sterker worden.

De middelen voor de uitvoering van het decreet worden verhoogd, behalve voor de projecten. De Vlaamse regering kan het budget voor de projecten vanaf nu aanpassen. Het is de bedoeling deze middelen in 2002 terug te brengen tot de helft.

2. Verenigingen

We willen het decreet voor de verenigingen van 1995 vervangen door een nieuwe regeling uiterlijk op 1 januari 2003. Bij het begin van deze legislatuur hebben we al vooropgesteld dat er een decreet zou komen dat een overzichtelijke invulling geeft aan het sociaal-cultureel werk in verenigingen, vormingsinstellingen en bewegingen. Hiervoor werden in de voorbije twee jaar verschillende teksten opgesteld en discussiemomenten georganiseerd.

Het nieuwe decreet wil afstappen van het principe dat de taart even groot blijft, maar de stukken altijd kleiner worden, zeker als er steeds meer verenigingen en afdelingen bij komen. Het nieuwe decreet zal de taart iets groter maken en de stukken opnieuw snijden zodat elke vereniging voldoende financiële draagkracht krijgt. Kwaliteitsbeoordeling zal een beperkt aantal kwantitatieve normen aanvullen. Het decreet zal ook meerjarige financiële duidelijkheid geven; per beleidsperiode van 4 jaar.

In de loop van 2002 zullen de decreetteksten uitgeschreven worden. Het decreet zelf zal voor het parlementair reces aan het parlement worden voorgelegd. Op 1 januari 2003 moet het in werking treden.

3. Vormingsinstellingen

In dezelfde beweging zullen de vormingsinstellingen een belangrijk onderdeel worden in een allesomvattend decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Het huidige decreet heeft gezorgd voor een divers maar ook versnipperd landschap van vormingsinstellingen met een grote ongelijkheid in uitbouw en geografische spreiding. Dat remt de herkenbaarheid en de eigenheid van het sociaal-cultureel vormingswerk af. Bovendien is een

groot deel van het vormingsaanbod beroepsgericht en gesloten qua aanbod. Daarom zullen we in het nieuwe decreet uitdrukkelijk het principe van *niet-beroepsgerichte vorming in een open aanbod* opnemen. Naast een volkshogeschool in elke regio zullen ook gespecialiseerde vormingsinstellingen met een landelijke werking erkend worden.

Het overleg en de uitwerking van decreetteksten wordt voortgezet in 2002. Vóór het parlementair reces zal het decreet goedgekeurd zijn, zodat het van kracht kan gaan in 2003.

4. Bewegingen

Het decreet voor de *diensten* maakte de ondersteuning mogelijk van een amalgaam van allerlei organisaties die tussen de stoelen vielen en die werkten volgens een sociaal-culturele methodiek. Dit gebrek aan eenduidigheid zal opgevangen worden in een nieuw hoofdstuk over 'Bewegingen' in het allesomvattend decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Het gaat hier om professionele organisaties die zorgen voor de sensibilisering en de educatie rond relevante maatschappelijke thema's.

De subsidiëring zal gebaseerd zijn op inhoudelijke en kwalitatieve criteria en per jaar opnieuw worden bekeken.

5. Culturele manifestaties en bijzondere doelgroepen

Het bekende *boek* met voorstellingen en programma's is aan een grondige revisie toe. De cultuurspreidende effecten zijn in vele gevallen achterhaald, de uitkoopsommen en artiesten worden erdoor vertekend, de participatie wordt niet meer gestimuleerd. Daarom wordt radicaal gekozen voor een nieuw beleid dat enerzijds alleen nog *jong talent* subsidieert in de brede spreiding en anderzijds specifieke doelgroepen activeert (senioren, gevangenen, psychiatrische patiënten, armen, ...).

De experimentele acties, om doelgroepen die zich in de *marge* van onze samenleving bevinden volwaardige mogelijkheden te bieden tot culturele participatie, worden verder uitgebouwd. Zo zal de overheid voor bepaalde doelgroepen tegemoetkomen in de kosten van de participatie zelf (tickets, boekenbons e.d.).

VI. Lokaal cultuurbeleid

Op 1 januari 2002 treedt het decreet voor het lokale cultuurbeleid in voege. De motieven van deze nieuwe regeling zijn duidelijk: integraal en kwaliteitsvol cultuurbeleid in zo veel mogelijk gemeenten, vergroting van de aandacht voor cultuur, grotere responsabilisering van de lokale besturen, het actualiseren van de opdrachten van de openbare bibliotheken, de vernieuwing van de taken van de cultuurcentra, het bevorderen van de ondersteuning van het plaatselijke culturele leven in al zijn facetten. De uitbouw van een nieuw steunpunt moet de beleidsintenties stevig ondersteunen.

1. Gemeentelijk cultuurbeleid

De opmaak van een gemeentelijk cultuurbeleidsplan is de sleutel tot de dynamiek van dit beleid. In een proces van communicatieve planning, met alle culturele actoren en zo veel mogelijk inwoners, wordt een plan uitgewerkt. De voorbereiding, en later de uitvoering ervan, wordt gecoördineerd door een cultuurbeleidscoördinator. Om in aanmerking te komen, moet de gemeente beschikken over een gemeenschaps- of een cultuurcentrum, een cultuurraad, een subsidiereglement voor het plaatselijke verenigingsleven en uiteraard een cultuurbeleidsplan.

Systematiek, een geïntegreerde aanpak, een stijging van cultuurbeleid op de politieke agenda en een actief cultureel leven zijn hiervan de oogmerken.

De opzet is uitdrukkelijk dat over enkele jaren een groot deel van de Vlaamse en Brusselse gemeenten instappen. Pas dan kan er sprake zijn van een breed maatschappelijk effect. De budgettaire impact op de Vlaamse begroting is vrij fors, maar het past in het beleid van deze regeringsploeg om de lokale besturen als volwaardige en evenwaardige partners erbij te betrekken. De interesse bij de lokale besturen is groot, zodat de te verwachten effecten vrij snel zichtbaar kunnen worden. In dit kader wordt ook de intergemeentelijke samenwerking gestimuleerd. Dit proces zal wellicht de nodige tijd vergen omdat er op het culturele terrein nog maar weinig expertise is opgebouwd.

2. Openbare bibliotheken

In hetzelfde decreet - precies vanwege de noodzakelijke link met andere lokale, culturele actoren en met de bevolking - krijgen de openbare bibliotheken een nieuw regelgevend kader. Het is veel minder stringent dan het huidige, het moderniseert de taken van bibliotheken – informatiebemiddeling, ICT-toegang, ontmoetingsplaats, leesplezier – en moet in een nog betere dienstverlening voor de gebruiker resulteren.

De rol van de provincies is opnieuw overdacht. Ze treden niet meer op als derde betaler maar ontwikkelen een bovenlokaal bibliotheekbeleid.

De subsidietechniek is gewijzigd: het gaat om een enveloppesubsidie die verworven wordt op basis van een kwantitatieve norm (het bevolkingsaantal) en een kwalitatieve norm (een beleidsplan). De verhoging van de budgetten moet ook de inzet van hoger geschoolde medewerkers mogelijk maken.

3. Cultuurcentra

In hetzelfde decreet worden bepalingen over de cultuurcentra opgenomen. We vertrekken vanaf volgend jaar met een nieuwe categorie-indeling (gebaseerd op de uitstraling van de centra), we introduceren de kwaliteitsbeoordeling die resulteert in variabele subsidies en – het belangrijkste – we meten de cultuurcentra taken toe op het vlak van de cultuurparticipatie, de cultuurspreiding en de gemeenschapsvorming. Het zijn net als bibliotheken publieke voorzieningen, maar dan wel met een brede opdracht.

Zo komen we in Vlaanderen tot een planmatigheid, tot een afgebakende lijst van cultuurcentra, als vooruitgeschoven posten die een breed of een geprofileerd aanbod presenteren, goed omkaderd en met een voortdurende zorg om publieksverruiming en verdieping van de cultuurbeleving.

Het budget voor de cultuurcentra is ten opzichte van 2001 gestegen, zodat ze de functies die aan hen zijn toegewezen, kunnen vervullen.